ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Α. ΤΣΙΡΙΜΠΑ
Ὑφηγητοῦ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλολογίας

ΚΡΙΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΑ ΕΙΣ ΦΙΛΟΣΤΡΑΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑΣ

(Ἔκδ. A. R. Benner - Fr. Fobes, Alkiphron - Aelian - Philostratus the lettres, London 1949)

Τὴν κατὰ δύναμιν ἄρσιν ἢ μείωσιν τῆς ἑρμηνευτικῆς δυσχερείας χωρίων τινῶν τῶν ἐπιστολῶν τοῦ νεοπυθαγορείου[1] **Φιλοστράτου** τοῦ Ἀθηναίου[2], τῆς ὑφισταμένης, νομίζω, παρ' ὅλας τὰς ἀπὸ τοῦ 18ου αἰῶνος μέχρι σήμερον κατὰ καιροὺς ἀξιολόγους σχετικὰς προσπαθείας ἰδίᾳ τῶν G. Olearius, K. Kayser, J. F. Boissonade, A. Westermann, R. Hercher, A. Benner - Fr. Fobes[3] ἐπιδιώκω μὲν διὰ τῆς ἀνὰ χεῖρας κριτικῆς μελέτης, ἀλλ' ἀμφιβάλλων διὰ τὴν ἐπίτευξίν της ἐπαναλαμβάνω τὸ τοῦ Boissonade[4]: puto meliores libros esse exspectandos aut meliorem me criticum.

1

Ἐπιστ. 5 (στίχ. 14, σ. 420).

*αἵματος **μὴ** στεφανώμεθα· φεύγωμεν ἄνθος, ὃ μηδὲ Ἀφροδίτης φείδεται.*

Προτιμῶ τὴν διὰ τῶν πλείστων χειρογράφων τῆς 1ης οἰκογενείας αὐτῶν παραδοθεῖσαν ἡμῖν γραφήν[5]:

ἀλλὰ τί μὴ στεφανούμεθα ἄνθος, ὃ οὐδ' Ἀφροδίτης φείδεται;[6] παρὰ α) τὴν χρῆσιν τοῦ ἐνεστωτικοῦ τύπου *στεφανούμεθα* ἀντὶ τοῦ μελλοντικοῦ *στεφανωσόμεθα*, ὅπερ συχνάκις γίγνεται[7] καὶ β) τὴν μετ' αἰτιατικῆς σύντα-

1. Πρβλ. Ed. Zeller, Philosophie der Griechen 2 Aufl. III, 2, σ. 133 κ.ἑ.
2. Πρβλ. W. Schmid, Gr. Lit. II, 2, σ. 772 κ.ἑ.
3. Πρβλ. W. Schmid, Gr. Lit. II, 2, σ. 785.
4. Βλ. J. Fr. Boissonade, Philostrati Epistolæ, Parisiis et Lipsiæ, 1842, σ. 120.
5. Διὰ πλείονα περὶ τῶν προτεινομένων ἐνταῦθα γραφῶν βλ. J. Fr. Boissonade, Philostrati Epistolæ, Parisiis et Lipsiæ, 1842, σ. 107 καὶ 206.
6. Βλ. ἔκδ. R. Hercher, Epistolographi Græci, Parisiis, 1873, σ. 468.
7. Πρβλ. R. Kühner. Ausf. Gr. Gramm., II, T. 1. Abt. § 382, 5.

ξιν τοῦ ρ. *στεφανοῦμαι*, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἀσυνήθης, π.χ. *στεφανωσάμενος αὐτὸν* (τὸν στέφανον)[1], — *φυτὸν στεφανούμενος*[2].

Ὁ ἀποστολεὺς τῆς ἐπιστολῆς ταύτης πληροφορεῖ τό, πρὸς ὃ ἀποστέλλεται αὕτη παραπονούμενον κατ' αὐτοῦ μειράκιον, ὅτι δὲν τῷ ἀπέστειλε ρόδα, διότι ἔχει τοῦτο ἴδια καὶ διότι ἡ ἀκάνθη αὐτῶν ἔκνισέ ποτε *παριοῦσαν* τὴν Ἀφροδίτην.

Διὰ τῆς παραδοθείσης γραφῆς ***μή***, ἐν ὄψει τῶν προειρημένων ἰσχυρισμῶν τοῦ ἐπιστολογράφου, δὲν παρέχεται εὐσταθοῦν ἐνταῦθα νόημα, κυρίως *λογικῶς*, διότι ταύτης τῆς γραφῆς διατηρουμένης, θὰ ἐξεφράζετο ἔφεσις τοῦ ἐπιστολογράφου, ὅπως τὸ μειράκιον ἐστεφανοῦτο ρόδοις, ὅπερ ὅμως ἐνταῦθα οὐδαμόθεν νὰ νοηθῇ ἐπιτρέπεται.

Τῶν προειρημένων ἕνεκα προτείνω τὴν διὰ τοῦ ***δή*** (= λοιπὸν) ἀντικατάστασιν τοῦ παραδοθέντος ***μή***, τὸ ὁποῖον συχνάκις ἀπαντᾷ ἀκολουθοῦν ἐρωτηματικαῖς ἀντωνυμίαις πρὸς διατύπωσιν γνώμης, ἀποφάνσεως, δι' ἣν ὑπάρχει ἀπορία, ἀμφιβολία[3].

Ἡ οὕτως δὲ διὰ τοῦ *ἀλλὰ* συνδυαζομένη ἐρώτησις *ἀλλὰ τὶ δή*, οὖσα μία τῶν συνήθους χρήσεως: *ἀλλὰ τὶ γάρ*[4], *ἀλλὰ τί*[5] κ.ἄ. ἀποτελεῖ ἀντιλογίαν, ἥτις καὶ ἐνταῦθα λογικῶς ἁρμόζει.

Οὐχ ἧττον δ' ἐπὶ τούτοις διὰ τὴν προτεινομένην ἀντικατάστασιν τοῦ ***μὴ*** διὰ τοῦ ***δή*** οὐδέν, σχεδὸν εἰπεῖν, σοβαρὸν παλαιογραφικὸν κώλυμα ὑφίσταται.

Μετὰ τὴν προτεινομένην διόρθωσιν μεταφράζομεν τὸ χωρίον: ἀλλὰ (παρὰ τὰ προειρημένα) διὰ τί λοιπὸν θὰ στεφανώμεθα (μὲ) ἄνθος, τὸ ὁποῖον δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν οὐδὲ τὴν Ἀφροδίτην;

2

Ἐπιστ. 8 (στίχ. 2, σ. 428).

Εἰ ξένος ὢν ἐρῶ σου, μὴ θαυμάσῃς· οὐκ ἔστιν ὀφθαλμοὺς ξενίας ἁλῶναι[6]*· καὶ γὰρ*[7] *κάλλος αὐτῶν ὁμοίως καὶ*[8] *πῦρ* ***ἀνάπτεται...***

---

1. Φάλ. 40.
2. Ἀχιλλ. Τάτ. 1, 5.
3. Πρβλ. R. Kühner, Ausf. Gr. Gramm., II, T. 2. Abt. § 513, 2.
4. Πλάτ. Ἱππ. Μ. 287 d.
5. Πλάτ. Φαίδ. 89 b.
6. Πρβλ. Δημ. 741: οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς ξενίας ἁλισκόμενοι ἀγανακτοῦσιν ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ ὄντες. Περὶ *δίκης ξενίας* πρβλ. Δημ. 1020, 1481. — Ἀριστφ. Σφ. 718. — Λυσ. 13, 60.
7. Πρβλ. R. Kühner, Ausf. Gr. Gramm., II, T. 2. Abt. § 544, σημ. 2.
8. *Ὁμοίως* κ.τ.τ. + *καὶ* = *ὁμοίως τινί* δὲν εἶναι ἀσύνηθες· π.χ. Πλάτ. Ἱ. 531 d: ...οὐχ *ὁμοίως* πεποιήκασι *καὶ* Ὅμηρος κ.ἀ. Πρβλ. R. Kühner, Ausf. Gr. Gramm., II, T. 1. Abt. § 423, σημ. 18.

Ὁ ἐπιστολογράφος συνιστᾷ τῷ μειρακίῳ νὰ μὴ ἀπορῇ, ἐὰν οὗτος ξένος ὢν ἐρᾷ αὐτοῦ· δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κατηγορηθῶσι καὶ καταδικασθῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, ὡς ὑποπεσόντες εἰς τὸ ἀδίκημα τῆς **ξενίας**, διότι καὶ τὸ κάλλος ἐπιδρᾷ εἰς αὐτοὺς κατὰ τρόπον ὅμοιον πρὸς τόν, καθ' ὃν ἐπιδρᾷ καὶ τὸ πῦρ.

Ἐνταῦθα κωλύει πρὸς ὀρθὴν σύνταξιν τῆς προτάσεως: « *καὶ γὰρ... ἁνάπτεται* » ἡ κατὰ γενικὴν πτῶσιν ἀντωνυμία *αὐτῶν*. Ἡ ἀντωνυμία αὕτη οὔτε τὸ κάλλος προσδιορίζει, ἐπέχουσα, τρόπον τινά, θέσιν ἀντικειμενικῆς γενικῆς οὔτε καὶ τῷ *ἁνάπτεται* ἀνήκει, ὡς μὴ μετὰ δοτικῆς συντασσομένῳ.

Τὸ χωρίον τοῦτο ἐξομαλύνεται, νομίζομεν, συντακτικῶς καὶ εὐοδοῦται λογικῶς, ἐὰν ἀναγνωσθῇ: *καὶ πῦρ* **ἂν** *ἅπτεται*, ὁπότε ἡ ἀντωνυμία *αὐτῶν* θὰ ἐπέχῃ θέσιν ἀντικειμένου εἰς τὸ *ἅπτεται*.

Παλαιογραφικῶς μὲν οὐδὲν κωλύει διὰ τὴν διόρθωσιν ταύτην, συντακτικῶς ὅμως ἐμπίπτει τὸ χωρίον τοῦτο εἰς τὴν πτωχὴν ὁμάδα παραδειγμάτων ἀμφισβητουμένης ὀρθότητος συντάξεως τοῦ **ἂν** + ὁριστικῇ ἐνεστῶτος, ὡς π.χ.: *οὔτε γὰρ* **ἂν** *ἄνδρα που ἑωράκαμεν* [1], — *ὀρθότατ' ἄν, ἔφη, λέγεις* [2], — *οὐκοῦν δικαίως* **ἂν** *ταῦτα τούτων φαμὲν ἔργα εἶναι;* [3] κ.ἄ. [4].

Ἡ προτεινομένη διόρθωσις εὐσταθεῖ, ἐάν: **ἅπτομαι** ληφθῇ ὑπὸ τὴν σημασίαν: **ἐπενεργῶ, ἐπιδρῶ,** ὡς παρ' Αἰσχύλῳ κ.ἄ.: *ἄλγος οὐδὲν ἅπτεται νεκρῶν* [5], — *τῆς ἐμῆς ἥψω φρενός* [6], — *νεανικῶς ἔοικεν ἅψεσθαι τοῦ Θεμιστοκλέους* [7].

3

Ἐπιστ. 16 (στίχ. 13, σ. 446).

Οὐδὲ οἱ ποιηταί σε ἐπαίδευσαν τοὺς Εὐφόρβους καὶ τοὺς Μενελάους κομῶντας ἐσάγοντες καὶ ὅλον τὸ Ἀχαιῶν στρατόπεδον; καὶ εἴ τις αὐτοῖς καλὸς **ποταμῶν,** *κομᾷ, ὡς γὰρ χρυσὸς ἀνάθημα καὶ ἄργυρος, οὕτως καὶ τρίχες.*

Ἡ ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἑλλήνων ἐπιστολογράφων ὑπὸ τοῦ R. Hercher μετάφρασις τοῦ χωρίου: Immo si quis apud eos pulcer fluvius, comam

---

1. Ξεν. Κυνηγ. 13, 1.
2. Πλ. Πολ. 610 a.
3. Πλ. Πολ. 352 e.
4. Πλείονα περὶ τούτου βλ. ἐν R. Kühner, Ausf. Gr. Gramm., II, T. 1. § 392 a 2.
5. Ἀπόσπ. 244.
6. Εὐρ. Ῥῆσ. 916.
7. Πλούτ. Θεμ. 3.

alit[1] παρέχει τῇ ἀληθείᾳ νόημα εὐνόητον μέν, ἀλλ' ἀδιανόητον. Ἀπορίας ἄξιον εἶναι πῶς ὁ pulcer fluvius comam alit. Μυθολογεῖται μὲν ὅτι ποταμοί τινες ὑπὸ τὴν μορφὴν ἀνθρώπου ἢ ταύρου ἢ ἄλλου τινὸς ζῴου κομῶσιν, ἀλλ' ἐνταῦθα ἡ μεταξὺ τῶν καρηκομοώντων Ἀχαιῶν ὕπαρξις ποταμοῦ καλοῦ εἶναί τι τὸ παρὰ φύσιν, ὅσον δήποτε καὶ ἂν φανῇ τις ἐπιεικὴς τῇ ποιητικῇ φαντασίᾳ. Ἐὰν ὁ ἐπιστολογράφος ἐπεδίωξεν ὑπαινιγμὸν τῆς τοῖς ποταμοῖς προσφορᾶς τῶν πλοκάμων ὑπὸ τῶν μόλις ἐξερχομένων τῶν ὁρίων τῆς παιδικῆς ἡλικίας παίδων, τότε τὸ κείμενον θὰ ἔπρεπε νὰ ἦτο πάντῃ ἀλλοῖον.

Τούτων ἕνεκα προτείνομεν τὴν γραφήν: ...*καὶ εἴ τις αὐτοῖς καλός,* ***πλοκάμοις*** *κομᾷ*.

Ἡ μακρὰ παρ' ἀρχαίοις Ἕλλησι κόμη ἀποτελεῖ δεῖγμα ἐλευθερίας, χαρᾶς, πλούτου, ὑπερηφανίας, μεγαλαυχίας κ.ἄ.τ.[2].

Μᾶλλον ὅθεν ἐνταῦθα ληπτέον τὸ ρῆμα ***κομῶ*** ὑπὸ τὴν ἔννοιαν: μεγαλαυχῶ, ὑπερηφανεύομαι[3] π.χ. κἀγὼ μὲν τοιοῦτος ἀνὴρ ὢν ποιητὴς οὐ κομῶ[4], ὁπότε συνήθως ἀπαιτεῖ τοῦτο, ὡς ψυχ. πάθους σημαντικὸν ρῆμα, προσδιορισμὸν τοῦ ἀναγκαστικοῦ αἰτίου, ἐκφερόμενον ἢ διὰ τῆς ἐπὶ + δοτικῆ, π.χ. ἐπὶ τῷ κομᾶς;[4] — τί δέ, τὸ μετὰ τοῦτο, ἐστὶν ἐφ' ὅτῳ καὶ κομᾷς;[5] — νέους δὲ καὶ κομῶντας ἐπὶ κάλλει καὶ ὥρᾳ μάλιστα τὰς τοιαύτας πληγὰς ὑπόψεσθαι καὶ μὴ μενεῖν[6], ἢ διὰ τῆς διὰ + αἰτιατικῇ, π.χ. μέγας δὲ βασιλεὺς οὐχὶ διὰ τοῦτον κομᾷ;[7] ἤ, ὡς καὶ ἐνταῦθα, δι' ἁπλῆς δοτικῆς, π.χ.: πολλαῖσίν τ' ἀλόχοισιν ἀγαλλόμενοι κομόωσι[8]. Τὰ ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ἔπεσι καὶ μεταξὺ τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τέχνης πλεῖστα τεκμήρια περὶ τῆς κομώσεως τῶν τε θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς καὶ μετέπειτα θέτουσιν ἐκτὸς ἀμφιβολίας, ὅτι οἱ πλόκαμοι τῆς κόμης οὐ μόνον ἐκόσμουν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν καὶ δὴ τῶν ὡραίων ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ ἱπποτισμοῦ διακριτικὸν γνώρισμα ἀπετέλουν[9].

Διὰ τῆς, ἐξ ἧς τὸ ὑπὸ κρίσιν χωρίον ἐπιστολῆς ὁ ἐπιστολογράφος ἐλέγ-

---

1. Βλ. R. Hercher, Epist. Gr., σ. 472, στίχ. 33 κ.ἑ.

2. Βλ. Ἀριστ. ρητ. 1, 8, 3. — Ἀριστφ. Νεφ. 545. — Αὐτ. Σφ. 1317. — Αὐτ. Πλ. 170. — Ἀπολλ. Ροδ. 1, 928. — Ἡρόδ. 1, 82 κ.ἀ.

3. Ἀριστφ. Νεφ. 545.

4. Ἀριστφ. Σφ. 1317.

5. Λουκ. Νιγρ. 1.

6. Πλουτ. Καῖσ. 45.

7. Ἀριστφ. Πλ. 170.

8. Ὀππ. Κυνηγ. 3, 192.

9. Πρβλ. H. Blümner, Leben und Sitten der Griechen, I. Abt. Leipzig 1887, σ. 76 κ.ἑ. — Handbuch d. Kl. Alt. - Wiss., IV B. 1 Hälfte, Nördlingen 1887, σ. 429 κ.ἑ. — Κλ. Ραγκαβῆ, ὁ καθ' Ὅμηρον οἰκ. βίος, Λειψία 1883, σ. 167 κ.ἀ.

χει τὸ περικεῖραν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μειράκιον ὡς μὴ διδαχθὲν παρὰ τῶν ποιητῶν περὶ τῆς ἀξίας τῆς κόμης τῶν ἡρωϊκῶν προσώπων τῆς ἀρχαιότητος, τὸ συναίσθημα τῆς ὑπεροφανίας τῶν *ἀκειρεκομῶν* ὡραίων ἀνθρώπων καὶ τὸ ἰσάξιον τῆς κόμης πρὸς τὸν ἄργυρον καὶ τὸν χρυσόν.

Τούτων πάντων ἕνεκα κυρίως προτείνομεν τὴν γραφήν: *...καὶ εἴ τις αὐτοῖς καλός,* ***πλοκάμοις*** *κομᾷ*, ἥτις καὶ παλαιογραφικῶς εἶναι ἀνεκτή, δοθέντος ὅτι ἡ λέξις *ποταμὸς* δὲν ἀφίσταται πολὺ κατὰ τὸ εἶδος τῶν γραμμάτων τῆς λέξεως: *πλοκάμοις*.

4

Ἐπιστ. 22 (στίχ. 2, σ. 460).

Ἡ καλλωπιζομένη γυνὴ θεραπεύει τὸ ἐλλιπὲς φοβουμένη φωραθῆναι, ***δ οὐκ ἔχει·*** *ἡ φύσει καλὴ οὐδενὸς δεῖται τῶν ἐπικτήτων ὡς προσαρκοῦσα ἑαυτῇ πρὸς πᾶν τὸ ἀλλότριον,*

Παρεδόθησαν ἡμῖν αἱ γραφαί: *...δ οὐκ ἔχει· ἡ φύσει καλή...* καί: *δ οὐκ ἔχει ἡ φύσις, ἡ δὲ καλή...*

Ἐάν τις λάβῃ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ γυνὴ διὰ τοῦ καλλωπισμοῦ ἐπιδιώκει νὰ μὴ ἀποκαλυφθῇ ἡ ἔλλειψις ἢ τὸ μειονέκτημα, τὸ ὁποῖον ἡ φύσις παρέσχεν αὐτῇ, νομίζομεν, ὅτι θὰ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ προτιμήσωμεν τὴν διὰ χειρογράφων τῆς πρώτης οἰκογενείας παραδοθεῖσαν δευτέραν γραφήν, ἀλλ' ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ: *οὐκ ἔχει* διὰ τοῦ: ***παρέχει.***

Διατηροῦντες τυχὸν ἀμετάβλητον τὴν παραδεδομένην γραφήν: ***δ οὐκ ἔχει*** *ἡ φύσις* — λαμβάνομεν νόημα ἀντίθετον τοῦ ἀνωτέρω, ὅπερ ἄγει εἰς ἄτοπον.

Τὸ ἀνακῦπτον παλαιογραφικὸν κώλυμα ἐκ τοῦ εἴδους τῶν μετατρεπτέων γραμμάτων ἔστω ἀνίσχυρον νὰ ἀποτρέψῃ τὴν ἀνωτέρω μετατροπὴν τῶν γραμμάτων *οὐκ* εἰς ***παρ,*** ποσοτικῶς ἄλλως τε ἰσαρίθμων.

5

Ἐπιστ. 23 (στίχ. 11, σ. 464).

Πρόσταξον, ὡς βούλει, καὶ πείθομαι... δραμεῖν διὰ πυρός, ***οὐκ ἀναίνομαι.***

Παρεδόθησαν αἱ γραφαί: *οὐ κάομαι* καὶ *οὐκ ἀναίνομαι*. Ὁ ἐπιστολογράφος προσπαθῶν νὰ πείσῃ γυναῖκά τινα νὰ διατεθῇ συμπαθῶς πρὸς αὐτόν, πένητα μὲν ὄντα ὡς πρὸς χρήματα, πλούσιον δὲ ὡς πρὸς φιλίαν καὶ χρηστὸν τρόπον, γνωρίζει αὐτῇ, ὅτι εἶναι πρόθυμος διὰ πᾶσαν θυσίαν.

Τὸ ῥῆμα *κάομαι* μετὰ τοῦ ἀρνητικοῦ *οὐ* ἐνταῦθα δὲν εὐοδοῖ τὸ νόημα, διότι ἡ μὴ καῦσις δὲν ἀποτελεῖ θυσίαν τοῦ ἐπιστολογράφου. Τὰ εἰς τὰς προηγουμένας περιπτώσεις *ἐμβαίνω... καρτερῶ... οὐκ ὀκνῶ*, δηλοῦσι διάθεσιν πρὸς ἐπικινδύνους ἐνεργείας, μετὰ τὰς ὁποίας δύναται νὰ ἐπακολουθήσῃ

καὶ βλάβη τις ἢ καὶ τῆς ζωῆς θυσία. Ἐπειδὴ ὅμως ἐν τῷ χωρίῳ: *δραμεῖν διὰ πυρός, οὐ κάομαι* τὸ ρῆμα κάομαι μετὰ τοῦ *οὐ* δηλοῦσιν ἔλλειψιν διαθέσεως πρὸς καῦσιν καὶ κατὰ συνέπειαν πρὸς θυσίαν τινά, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀντικατασταθῇ δι' ἄλλου τινός, μὴ παρέχοντος ἀντίθετον νόημα πρὸς τὸ τῶν ἄλλων πρὸ αὐτοῦ ρημάτων.

Ἀποκλείων ὅθεν τὴν γραφὴν *οὐ κάομαι* εὑρίσκω πλήρως δεδικαιολογημένην τὴν προτίμησιν ὑπὸ τοῦ Benner-Fobes τῆς γραφῆς *οὐκ ἀναίνομαι*, ἀνθ' ἧς καὶ ἡ γραφή: ***οὐκ ἀρνοῦμαι*** ἴσως ἀξιολογικῶς δὲν θὰ ὑστέρει ἐκείνης.

Παραλλαγὴν τῆς προτάσεως ταύτης ἀποτελεῖ τὸ ἐν τῇ 17 ἐπιστολῇ τοῦ *Χίωνος* χωρίον: «*κἂν διὰ πυρὸς ἐλθεῖν δέῃ οὐκ ὀκνήσομεν*».

6

Ἐπιστ. 34 (στίχ. 4, σ. 484).

Ἀλλὰ τὰ χείλη με ἐπάγεται καὶ δεινῶς ***κάεται*** *κεκλεισμένα μὲν δι' εὐκοσμίαν, ἀνεῳχθέντα δὲ δι' εὐωδίαν.*

Λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὰ παρὰ Φιλοστράτῳ χωρία: *...καὶ διὰ τοῦτο ἐκαύθη λαβοῦσα*[1], — *καὶ ...δραμεῖν διὰ πυρός, οὐ κάομαι*[2], ἐν οἷς οἱ τύποι *ἐκαύθη* — *κάομαι* κεῖνται ἐν παθητικῇ σημασίᾳ, οὐδόλως κωλύομαι νὰ λάβω ὑπὸ τὴν αὐτὴν σημασίαν καὶ τὸν ἐν τῷ ὑπὸ κρίσιν χωρίῳ τύπον *κάεται*. Ἐπειδὴ δέ, ἐφ' ὅσον ἠδυνήθην νὰ ἐρευνήσω, οὐδὲν ἄλλο χωρίον εὕρηται, ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ ρ. *κάομαι* νὰ λαμβάνηται μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν, ὡς ἐνταῦθα ἀπαιτεῖ τὸ νόημα τοῦ ὅλου χωρίου, εὑρίσκω διὰ ταῦτα προσήκουσαν τὴν γραφήν: *καὶ δεινῶς* ***κάει με...***

Παλαιογραφικῶς τό τε εἶδος καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν μετατρεπτέων γραμμάτων ἐπιτρέπουσι τὴν ἄνω προτεινομένην γραφήν, δι' ἧς καὶ λογικῶς εὐοδοῦται τὸ ἑξῆς ἐν ἐλευθέρᾳ ἀποδόσει ὅλον νόημα: μὲ συναρπάζουσι, μὲ κεντρίζουσι[3] τὰ χείλη αὐτῆς καὶ μὲ καίουσι (μοὶ γεννῶσι μέγαν πόθον) διὰ τῆς εὐκοσμίας μὲν αὐτῶν, ὅταν εἶναι κεκλεισμένα, διὰ τῆς εὐωδίας δέ, ὅταν ἀνοιχθῶσιν.

7

Ἐπιστ. 39 (στίχ. 10, σ. 496).

Φεύγει καὶ ***θάλασσα,*** *ὅταν ὑφ' ἡλίῳ* ***ἐλαύνῃ,*** *καὶ ἥλιος, ὅταν νὺξ καταλαμβάνῃ.*

Ὁ τῆς ἐν τόπῳ στάσεως διὰ τοῦ *ὑφ' ἡλίῳ* τοπικὸς προσδιορισμὸς θὰ

---

1. Ἐπιστ. 21, στίχ. 5.
2. Ἐπιστ. 23, στίχ. 10.
3. Ὑπὸ τὴν σημασίαν ταύτην ἀπαντᾷ τὸ *ἐπάγομαι* καὶ ἐν Ξεν. Κυν. 6, 25.

ἦτο λίαν ἐξεζητημένος καὶ θὰ ἀπετέλει ἄλλως τε ἄνευ ἀνάγκης τινὸς σολοικισμόν, δεδομένου ὅτι τὸ *ἐλαύνω* κίνησιν σημαίνει. Ἀλλὰ καὶ παραλογισμοῦ, σχεδὸν εἰπεῖν, δὲν θὰ ἀπεῖχεν ἡ τε λογικὴ συνάρτησις τῶν ἐννοιῶν: *φεύγει*, (ὅταν...) ***ἐλαύνῃ*** καὶ ἡ τῆς πρώτης ἐκ τῆς δευτέρας καθ' ὑπόταξιν ἐξάρτησις. Τούτων ἕνεκα προτιμῶ τὴν ὑπὸ πλείστων τῆς 1ης ὁμάδος σωζομένων χειρογράφων τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Φιλοστράτου παραδοθεῖσαν γραφὴν ***ἐλαύνηται,*** ὑφ' ἣν ἐνταῦθα *ὑπὸ* + δοτ. = *ὑπὸ* + γεν. πρὸς δήλωσιν τοῦ αἰτίου κεῖται ὡς παρ' Ἡροδότῳ: *ὁ δὲ Πέρσης τε ἦν καὶ ἀρχόμενον ὑπ' ἐκείνοισι*[1], — *Λυδοὶ μὲν δὴ ὑπὸ Πέρσῃσι ἐδεδούλωντο*[2] κ.ἀ. Ἐν τῷ ὑπὸ ἑρμηνείαν χωρίῳ μᾶλλον θὰ ἀνέμενέ τις νὰ εἶχε γραφῇ ***νὺξ*** ἀντὶ *θάλασσα* κατ' ἀναλογίαν τοῦ περιεχομένου τοῦ ἑπομένου χωρίου: *καὶ ὁ ἥλιος* (ἐνν. φεύγει), *ὅταν ἡ νύξ...*

Ἐπειδὴ ὅμως δὲν θὰ ἦτο παλαιογραφικῶς ἀπηλλαγμένη ἐπιτιμήσεως τοιαύτη τις λίαν τολμηρὰ γραφή, προτείνομεν τήν: ***χάλαζα,*** ἡ ὁποία καὶ παλαιογραφικῶς ἀνεκτὴ εἶναι καὶ λογικῶς εὐσταθεῖ, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ χάλαζα ἐλαυνομένη ὑπὸ τοῦ ἡλίου (πληττομένη ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων) φεύγει (διαλύεται).

Ἐπὶ τούτοις, δύναταί τις εἰπεῖν, ὅτι τὸ ὑπὸ ἑρμηνείαν χωρίον οὐχὶ ἀνεπιτυχῶς θὰ κατετάσσετο μεταξὺ τῶν παρὰ Φιλοστράτῳ ἐν χρήσει παροιμιωδῶν φράσεων.

8

Ἐπιστ 47 (στίχ. 5, σ. 506).

*...εἰ τῶν ἐξ Ἤλιδος, οὐκ ἤκουσας τὸν Πέλοπος δρόμον; οὐκ ἐζήλωσας τὴν ἐκ **θεάτρου** γαμηθεῖσαν;*

Αἱ ἐρωτήσεις αὗται ἀπευθύνονται πρός τινα ἑταίραν, μὴ ἀνταποκρινομένην εἰς τὸν ἔρωτα τοῦ ἐπιστολογράφου. Ἡ δευτέρα τούτων πρέπει νὰ ἀποτελῇ συνέχειαν τῆς πρώτης. Ἐὰν ὅθεν ὑπαινίσσηται οὗτος δι' αὐτῶν τὸν πλουσίως μυθολογούμενον γάμον τοῦ Πέλοπος καὶ τῆς Ἱπποδαμείας, τεθέντα ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Οἰνομάου ὡς ἔπαθλον νίκης εἰς ἁρματοδρομίαν, μᾶλλον ἡ γραφή: ***ἐκ κράτους*** (ἀντί: *ἐκ θεάτρου*) θὰ ἥρμοζεν ἐνταῦθα ὑπὸ τὴν σημασίαν: *συνεπείᾳ νίκης.*

Ὡς πρὸς τὴν σημασίαν ταύτην ***κράτος*** = *νίκη* δύναταί τις πολλὰ χωρία νὰ παραθέσῃ, π.χ.: *τόφρα δ' ἐπὶ Τρώεσει τίθει κράτος*[3], — *μέγα δὲ κράτος εἶναι Ἀχαιῶν*[4], — *πολὺ παρὰ πόδα κράτος ἄρνυται*[5] κ.ἄ.

---

1. 1, 91.
2. 1, 94.
3. Ὅμ. Ἰλ. Α 509.
4. Ὅμ. Ἰλ. Ζ 387.
5. Σοφ. Φιλ. 838.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν σημασίαν τῆς ***ἐκ*** + γεν. (= *ἕνεκα* + γεν.) πρβλ.: *ἔφευγε Δημάρητος* ***...ἐκ*** *τοιοῦδε ὀνείδεος*[1], — ***...ἐκ*** *λόγων | καλῶν κακῶς ἔπραξα*[2], ...κ.ἄ.[3].

9

Ἐπιστ. 47 (στίχ. 7, σ. 506).

Ἡ δὲ Τυρὼ τῷ Ἐνιπεῖ ἐπενήξατο καὶ ***ἀγριῶντι*** *ἐπὶ θάλατταν συνήγαγεν· ἦν γὰρ ἀγαθὴ καὶ μεγάλων ἐραστῶν ἀξία.*

Αἱ παραδεδομέναι ἐν τοῖς χειρογράφοις γραφαί: *ἀγρεύοντι — ἄγρι τι — ἀγριῶντι — τἀγριοῦντι* καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Kayser διόρθωσις εἰς: *Αἰγαίωνι — ματαίαν*, νομίζομεν, πρὸς ἄρσιν τῆς ἑρμηνευτικῆς δυσχερείας τοῦ ἄνω δυσκόλου[4] χωρίου προσπάθειαν ἀποτελοῦσι. Δεδικαιολογημένως ὅθεν ἡ ἐλλιπὴς εἰς τὸ λατινικὸν μεταφορά: *Tyro vero Enipeo innatavit et ...excepit*[5] τυγχάνει. Ὡσαύτως ἄστοχος εἶναι, νομίζομεν, ἡ μετάφρασις: *piscanti in mare se obtulit in mari se praebuit*, ἐν ᾗ ὡς ὑποκείμενον τῶν ρημάτων obtulit, praebuit νοεῖται ὁ Ποσειδῶν, ὡς ἀντικείμενον δὲ ἡ ἀντωνυμία se[6].

Βεβαίως ἡ ἑρμηνευτικὴ δυσχέρεια τοῦ χωρίου τούτου μετριάζεται οὕτω κατὰ πολύ, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς αὐθαιρεσίας ἐπιτυγχάνεται.

Ἐπὶ τούτοις ἡ μὲν ἐν τοῖς χειρογράφοις γραφή: *συνήγαγεν* ἐλλείψει ἀντικειμένου δὲν εὐσταθεῖ, αἱ δὲ διορθώσεις: *ἐλθοῦσα, συνεπλάκη* (Kayser), *συνήγαγεν γάμον* (L. A. Post) ὡς λίαν τολμηραὶ παλαιογραφικαὶ ἀπόπειραι θὰ ἔπρεπε νὰ χαρακτηρισθῶσιν.

Τούτων οὕτως λαμβανομένων καὶ ἐκ τῆς μυθολογίας γνωστοῦ ὄντος, ὅτι καθ' Ὅμηρον ἡ Τυρώ:

...ποταμοῦ ἠράσσατ' Ἐνιπῆος θείοιο
ὃς πολὺ κάλλιστος ποταμῶν ἐπὶ γαῖαν ἵησιν
καὶ ῥ' ἐπ' Ἐνιπῆος πωλέσκετο καλὰ ῥέεθρα[7].

καὶ

Τυρώ... ἴσχει Ἐνιπέως τοῦ ποταμοῦ, καὶ συνεχῶς ἐπὶ τὰ τούτου ῥεῖθρα φοιτῶσα τούτοις ἐπωδύρετο[8] ἐπὶ τὰς ἑξῆς διορθώσεις ἀγόμεθα·

---

1. Ἡροδ. 6, 67.
2. Σοφ. Φιλ. 1268.
3. Βλ. R. Kühner. Ausf. Gr. d. Gr. Spr. II, T. 1. Abt. § 430 2, 3 d.
4. Ὡς χαρακτηρίζει τοῦτο καὶ ὁ J. Fr. Boissonade διὰ τοῦ: *difficilis locus.*
5. Βλ. R. Hercher, Epistol. Gr., σ. 480.
6. Πρβλ. J. Fr. Boissonade, Philostrati Epistolæ, Parisiis et Lipsiæ, 1842, σ. 120.
7. Ὀδ. Λ. 238 κ.ἑ.
8. Ἀπολλ. Β. 1, 9, 11.

ἦ

...*καὶ* ***ἀγρίῳ ὄντι ἐπιθαλασσία συνηγάγετο,*** ὁπότε ἑρμηνευτέον τὸ χωρίον: καὶ ἡ Τυρὼ παρὰ τὸν Ἐνιπέα ἔπλευσε καὶ μετ' αὐτοῦ, καίτοι τραχέος[1] ὄντος, παρὰ τὴν θάλασσαν συνεγένετο.

Τὴν διόρθωσιν ταύτην προτιμῶμεν τῶν ὑπ' ἄλλων φιλολόγων γενομένων, ὡς λογικῶς εὐσταθοῦσαν κατὰ τὰ μυθολογικῶς παραδεδομένα καὶ παλαιογραφικῶς ἐπιτρεπομένην πολλῷ μᾶλλον ἐκείνων.

Διὰ τοῦ: ***ἀγρίῳ ὄντι*** (τῷ Ἐνιπεῖ) ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ἐπιστολογράφον θέλομεν νὰ δηλώσωμεν ἐνταῦθα. Ἐὰν ὅθεν ἡ Τυρὼ τὸν Ἐνιπέα ἠγάπησε, τὸν σκληρόν, τὸν τραχὺν ὄντα, θὰ ἔπρεπεν ἡ πρὸς ἣν ἀποστέλλεται ἡ ἐπιστολὴ κατὰ μείζονα λόγον νὰ εἶχεν ἀγαπήσει τὸν ἐπιστολογράφον ἀντίθετον, προφανῶς, χαρακτῆρα τοῦ Ἐνιπέως ἐκείνου ἔχοντα. Τὸ ἄτοπον ὀφείλεται εἰς τὴν διαφορὰν τοῦ χαρακτῆρος αὐτῆς καὶ τῆς Τυροῦς, ἡ ὁποία εἶναι: *ἀγαθὴ* καὶ μεγάλων ἐραστῶν *ἀξία*.

Τοὺς τύπους ***ἀγριῶντι*** καὶ ***συνήγαγεν*** ὡς ἐστερημένους ἐνταῦθα ἀντικειμένου εὑρίσκομεν ἐπιτακτικῶς διορθωτέους, ἐκτὸς ἐάν τις ἄλλος, κατ' ἐξαίρεσιν ἀντὶ τοῦ τύπου: ***συνήγαγεν*** — ἤθελεν ἀνεχθῇ χρῆσιν ἀνάλογον πρὸς τὴν ἐν τοῖς χωρίοις: α) *καὶ νῦν ὑπὲρ τούτων συνάγουσι*[2], ἔνθα ***συνάγειν*** = τὸ μετ' ἀλλήλων πίνειν[2], β) *ἀρχομένων δὲ αὐτῶν* ***συνάγειν εἰς χεῖρας***[3] (= συμπλέκεσθαι) καὶ γ) ***συνάγειν*** *τῇ κόνῃ* (= μετὰ τῆς κόνης ἄγεσθαι)[4]. Τὴν καὶ ἐπὶ τῶν ἐρώντων ἐνταῦθα ἐπέκτασιν τῆς χρήσεως τοῦ μετβτ. ***συνάγειν*** ἀντὶ τοῦ: *συνάγεσθαι* δὲν προτείνομεν, ὡς ἀμάρτυρον μέλλουσαν νὰ μένῃ.

Τὴν γραφήν: ***ἐπιθαλασσία*** προετιμήσαμεν τῆς: ***ἐπὶ θάλασσαν,*** διότι ἡ συνάντησις Τυροῦς καὶ Ἐνιπέως ἔπρεπε νὰ εἶχε γίνει ἐν παραλίᾳ κατὰ τὸ ὁμηρικὸν χωρίον:

> *πορφύρεον δ' ἄρα* ***κῦμα*** *περιεστάθη οὔρεϊ ἴσον,*
> *κυρτωθέν, κρύψεν δὲ θεὸν*[5] *θνητήν τε γυναῖκα*[6],

δι' ὧν μυθολογεῖται ἀλληγορικῶς ἡ συνάντησις, ἡ συνεκβολὴ τοῦ ὕδατος πηγῆς τινος Τυροῦς ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ τοῦ παραρρέοντος ποταμοῦ Ἐνιπέως εἰς τὸ αὐτὸ παραλιακὸν χωρίον

---

1. Ὁ Λουκιανὸς (Διάλ. Ἐνάλ. 13) χαρακτηρίζει τοῦτον ὡς ὑπεροπτικὸν καὶ βραδὺν — *χαρᾷ λυποῦντα αὐτὴν καὶ θρυπτόμενον πρὸς αὐτὴν — καὶ οὐκ ἐθέλοντα συνεῖναι αὐτῇ.*

2. Πρβλ. Μένανδρον παρὰ Ἀθηναίῳ VIII, 365 c.

3. Πρβλ. Πλουτ. Ποπλικ. 9.

4. Πρβλ. C. L. Kayser, Philostratei libri de Gymnastica, Heidelbergæ 1840, σ. 37.

5. Τοῦτ' ἔστι τὸν τῷ Ἐνιπεῖ εἰκασθέντα Ποσειδῶνα.

6. Ὀδ. λ. 243 κ.ἑ.

ἢ

...καὶ ***ἀγρίῳ ἔρωτι ἐπιθαλασσία συνηγάγετο.***

Ὡς διὰ τοῦ ἐπιθέτου *ἄγριος* χαρακτηρίζεται: *ὁ χόλος, ὁ πόλεμος, ἡ νόσος, τὸ ἕλκος, ὁ πόνος, ἡ λύπη, ἡ ὀδύνη* κ.ἄ. οὕτω καὶ ὁ ἔρως, π.χ. *...οἱ ἀφικομένῃ ὑπάρχει αὐτῇ εὐδαίμονι εἶναι, πλάνης ...καὶ ἀγρίων ἐρώτων... ἀπηλλαγμένῃ*[1].

Καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ ἐνταῦθα ὡς ἀντικείμενον τοῦ *συνηγάγετο* ληπτέον: *τῷ Ἐνιπεῖ.*

Ἐκ τῶν χωρίων τοῦ Λουκιανοῦ: *ἡ δὲ* (Τυρὼ) *ᾤετο ὑπ' ἐμοῦ ταῦτα πεπονθέναι καὶ διὰ τοῦτο παρεῖχεν ἑαυτὴν φοιτώσης δσημέραι παρὰ σὲ* (τὸν Ἐνιπέα), *ἀπολλυμένης ὑπὸ τοῦ ἔρωτος — ἡ δὲ περὶ τὰς ὄχθας ἁλύουσα καὶ ἐπεμβαίνουσα καὶ λουομένη...*[2].

ἢ

...καὶ ***ἀντερῶντι ἐπιθαλασσία συνηγάγετο.***

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παρατιθεμένων χωρίων καταφαίνεται, ὅτι τὴν Τυρὼ ἠγάπα καὶ ὁ Ποσειδῶν. Παρὰ τῷ Λουκιανῷ φέρεται ὁ Ἐνιπεὺς λέγων πρὸς τὸν Ποσειδῶνα: *ὑπελθών μου τὴν ἐρωμένην εἰκασθεὶς ἐμοὶ διεκόρευσας τὴν παῖδα. — διὰ τοῦτο ἐχρῆν σε προαρπάσαι τὸν ἔρωτα καὶ καθυποκρίνασθαι Ἐνιπέα; — τὰ ἐμὰ σὺ ηὐφραίνου* ***τότε...***

Ὑπὲρ τῆς προτεινομένης γραφῆς: ***ἀντερῶντι,*** δι' ἧς χαρακτηρίζεται ὁ Ποσειδῶν ὡς ἀντεραστὴς τοῦ Ἐνιπέως συνηγορεῖ καὶ ὁ ἐπακολουθῶν χαρακτηρισμὸς τῆς Τυροῦς: *ἀγαθὴ* ***καὶ μεγάλων ἐραστῶν*** *ἀξία.* Τὴν ἰδιότητα τοῦ μεγάλου ἐραστοῦ ἔχει καὶ ὁ Ποσειδῶν ἐνταῦθα, ἕνεκα τῆς ἑαυτοῦ θείας ἰδιότητος.

Παρὰ ταῦτα εἴθε τὰς ἀνωτέρω προτεινομένας ἡμετέρας διορθώσεις νὰ διεδέχετό ποτε βελτίων τις καὶ ἱκανοποιητικωτέρα τούτων.

10

Ἐπιστ. 47 (στίχ. 16, σ. 506).

Ἀλλὰ μὴ ***Θρᾷττα καὶ Σιδωνία;*** *καὶ μὴν καὶ τούτων ἔρως ἥψατο, καὶ ἡ μὲν τῷ* ***Νίνῳ*** *συνεπλάκη, ἡ δὲ τῷ* ***Βοιωτῷ.***

Ταῖς μυθολογικαῖς παραδόσεσιν ἑπόμενος δὲν δύναμαι συνδυάζων τὰς λέξεις: ***Θρᾷττα...*** *τῷ* ***Νίνῳ*** νὰ ἑρμηνεύσω τὸ χωρίον τοῦτο, διότι δὲν παρεδόθη τι περὶ ἐρωτικῶν σχέσεων Θρᾴσσης τινὸς καὶ τοῦ βασιλέως τοῦ κράτους τῆς Βαβυλωνίας, Ἀρμενίας κ.ἄ. ***Νίνου.*** Ἡ γραφή: ***Νυσίῳ***[3] δὲν βοηθεῖ εἰς ὀρθὴν ἑρμηνείαν, κατ' ἐμὴν ταπεινὴν γνώμην, ἐὰν ἀμετάβλητος διατη-

---

1. Πλ. Παίδ. 81 a.
2. Λουκ. Διάλ. Ἐνάλ. 13.
3. Πρβλ. R. Hercher, Epist. Græci, Parisiis 1873, σ. 481.

ρηθῇ ἡ λέξις *Θρᾷττα*. Ὀρθῶς ὅθεν τὸ χωρίον τοῦτο χαρακτηρίζεται ὡς ἀσαφές[1].

Θὰ προέτεινον μετά τινος ἐπιφυλάξεως τὴν διόρθωσιν εἰς: ***Κρῆσσα,*** ὑφ' ἣν νοῶν τὴν Ἀριάδνην καί: ***...Διονύσῳ,*** μεθ' οὗ ἐν Νάξῳ *συνεπλάκη* αὕτη κατὰ τὴν πλουσίαν σχετικὴν ἑλληνικὴν μυθολογικὴν παράδοσιν[2]. Τὴν λέξιν ταύτην χρησιμοποιεῖ ὁ Ἡρόδοτος[3], ἡ Σαπφώ[4], ὁ Εὐριπίδης: *λέκτρα τε* ***Κρήσσας*** *Ἀερόπας δολίας δολίοισι γάμοις*[5].

Πρὸ ὁμοίας τῇ ἀνωτέρω ἑρμηνευτικὰς δυσχερείας εὑρίσκομαι διὰ τὸν συνδυασμὸν τῶν: ***Σιδωνία ...Βοιωτῷ***. Ἐφ' ὅσον ὑπὸ τοὺς Σιδωνίους νοητέοι τυγχάνουσι καὶ ἅπαντες οἱ Φοίνικες[6], καὶ ὑπὸ τὴν ***Σιδωνίαν*** εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθῇ ἡ *Εὐρώπη*, ἡ θυγάτηρ τοῦ τῆς Φοινίκης βασιλέως Ἀγήνορος καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Κάδμου. Ἐπὶ νομισμάτων τοῦ Τραϊανοῦ εἰκονίζεται ἡ Εὐρώπη ἐπὶ ταύρου καθημένη καὶ φέρουσα τὴν ἐπιγραφήν: «*Σιδῶνος θεᾶς*»[7]. Ἐν τῷ συνδυασμῷ ὅμως ***(Σιδωνία)*** *Εὐρώπη ...συνεπλάκη ...τῷ* ***Βοιωτῷ*** δὲν παρέχεται σαφὲς νόημα, κυρίως ἕνεκα τῆς λέξεως: ***Βοιωτῷ.*** Ἐκ τούτου τινὲς τῶν ἀντιγραφέων τῶν κωδίκων τῶν περιεχόντων τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Φιλοστράτου συνεπλήρωσαν: ***...Διΐ.*** Τὴν γραφὴν ταύτην δέχεται ὁ Hercher[8] καὶ ὁ Berger[9], ὅστις, μᾶλλον πλανώμενος, δικαιολογεῖ, οὕτως εἰπεῖν, ταύτην ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ μυθολογικῶς παραδοθέντος, ὅτι ὁ Ζεὺς τὴν Εὐρώπην ἐν Τευμησσῷ τῆς Βοιωτίας ἔκρυψε. Παρὰ πάντα ὅμως τὰ ἀνωτέρω τὸ ὑπὸ ἑρμηνείαν χωρίον ἀσαφὲς παραμένει[10]. Ἐφ' ὅσον δὲ ἠδυνήθην νὰ ἐρευνήσω δὲν ἀπαντᾷ: ***Βοιωτὸς Ζεὺς*** παρ' ἄλλῳ τινὶ συγγραφεῖ ἢ ἐν ἐπιγραφῇ τινι. Ὁ Ζεὺς ὑπὸ τὸ ἐθνικὸν ὄνομα ***Βοιωτὸς*** μόνον ἐνταῦθα θὰ ἔπρεπε κατὰ συνέπειαν τῶν ἀνωτέρω νὰ ἀπαντᾷ καὶ ὡς ἐκ τούτου μᾶλλον δι' εὔλογον ἀμφισβήτησιν θὰ παρεῖχε λαβήν. Ἀλλ' ἐν εἰδυλλίῳ

---

1. Πρβλ. A. R. Benner - Fr. Fobes, Alkiphron - Philostratus, London 1949, σ. 506.

2. Βλ. Ὅμ. Ὀδ. λ. 321 κ.ἑ. — Ἡσίοδ. Θεογ. 947 κ.ἑ. — Εὐρ. Ἱππ. 339. — Ἀπολλ. Ροδ. Ἀργ. IV 431 κ.ἀ. — Πρβλ. Paulys - Wissowa, R. E. B. 2, σ. 804 - 811. — W. H. Roscher, Ausf. L. d. Gr. u. R. Myth., Leipzig 1884, B 1 Abt. 1, σ. 540 κ.ἑ. (καὶ 1147) κ.ἀ.

3. 7, 99.

4. Frgm. 46.

5. Ὀρ. 1009.

6. Πρβλ. P. W., R.E. zweite Reihe (R - Z) B. 2, σ. 2216.

7. Βλ. J. Fr. Boissonade, Philostrati Epistolæ, Parisiis et Lipsiæ, 1842, σ. 122.

8. Epist. Gr., σ. 481.

9. Πρβλ. Paulys R. E. B. 6, 1902, σ. 1292 κ.ἑ.

10. Πρβλ. A. R. Benner - Fr. Fobes, ...Philostratus, London 1929, σ. 506.

τοῦ Μόσχου ἁπαντᾷ: *ἑσπομένη βοΐ τῷδε*[1], — *τὴν δ' ὧδε προσεφώνεεν ἠύκερως βοῦς*[2] — ...*πάσῃσι δ' ἔρως γένετ' ἐγγὺς ἱκέσθαι | ψαῦσαί θ' ἱμερτοῖο βοός*[3]. Ἐν τοῖς χωρίοις τούτοις τοῦ Μόσχου ὡς καὶ ἐν ἄλλοις ἄλλων συγγραφέων ὑπὸ τὸν ***βοῦν*** ἢ συνηθέστερον τὸν ***ταῦρον*** νοητέος τυγχάνει ὁ Ζεύς[4].

Ὅθεν θὰ προέτεινον κατόπιν τῶν ἀνωτέρω τὴν ἐπίσης τὸν Δία ὑπαινισσομένην γραφήν: ***βοΐ τῷ δίῳ,*** δεδομένου ὅτι τὸ ἐπίθετον ***δῖος*** εὑρηται παρ' ἀρχαίοις συγγραφεῦσι προσδιορίζον θεούς, ἀνθρώπους, ἵππους[5] καὶ ἄψυχα ἐνίοτε ὄντα ἐν τῇ ἐννοίᾳ: δίϊος, θεῖος, λαμπρὸς κ.ἄ.

Αἱ ἀνωτέρω προτεινόμεναι διορθώσεις καὶ λογικῶς εὐσταθοῦσι καὶ παλαιογραφικῶς ἀνεκταὶ μᾶλλον εἶναι ἢ ὡς τολμηραὶ χαρακτηριστέαι τυγχάνουσιν.

11

Ἐπιστ. 47 (στίχ. 20, σ. 508).

*ἔοικα εὑρηκέναι σε, εἰ μὴ κακός εἰμι καὶ φαῦλος φυσιογνωμεῖν· Δαναός σοι πατὴρ καὶ χεὶρ **ἐκείνη** καὶ λῆμα φονικόν.*

Τὸ μυθολογούμενον[6] τέλος τῶν συζύγων τῶν 50 Δαναΐδων ἐνταῦθα ὁ ἐπιστολογράφος ὑπαινίσσεται, αἱ ὁποῖαι τῇ παρορμήσει τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἐφόνευσαν πάντας τούτους, πλὴν ἑνός, κατὰ τὴν πρώτην τοῦ γάμου νύκτα.

Ἐπειδὴ παρ' οὐδενί, ἐφ' ὅσον ἠδυνήθην νὰ ἐρευνήσω, οὔτε κυρίως λεξικογράφῳ, οὔτε παροιμιογράφῳ, οὔτε παρ' ἄλλῳ τινὶ εὗρον ἐν παροιμιώδει χρήσει τὴν φράσιν: *χεὶρ ἐκείνη*, δῆλον ὅτι ἡ τῶν Δαναΐδων, εὑρίσκω διορθωτέον τὸ χωρίον εἰς: ***χεὶρ ἐλεεινή.***

Διὰ τῆς διορθώσεως ταύτης α') ὁλοκληροῦται, νομίζομεν, ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς περὶ ἧς πρόκειται ἐνταῦθα γυναικός, ἐχούσης οὕτω: κληρονομικὴν ἐγκληματικότητα, — φονικὸν νοῦν, — χεῖρα ποταπήν. — β') ἐπιτυγχάνεται ἀντιστοιχία καὶ συμμετρία φραστικὴ σχεδὸν εἰπεῖν: *πατὴρ Δαναὸς — χεὶρ ἐλεεινὴ — λῆμα φονικόν.* καὶ γ') ἄξιον λόγου παλαιογραφικὸν κώλυμα δὲν ὑφίσταται, δεδομένου, ὅτι τὸ παραδοθὲν ***κ*** δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ προῆλθεν ἐκ κακῶς ἀναγνωσθέντων, κακῶς γεγραμμένων ἢ ἐφθαρμένων πως τῶν γραμμάτων ΛΕ.

---

1. Εὐρώπη, στίχ. 147.
2. Εὐρώπη, στίχ. 152.
3. Εὐρώπη, στίχ. 90.
4. Περὶ τοῦ Διὸς α) ὑπὸ τὴν μορφὴν *βοὸς* ἐμφανιζομένου πρβ. Ar. Cook, Zeus, voll. III, Cambridge, 1940, σ. 605 κ.ἑ. — β) ὡς πρὸς τὰς σχέσεις δ' αὐτοῦ καὶ τῆς Εὐρώπης βλ. τοῦ αὐτοῦ: voll. I, p. 464, 544, II, p. 929, 1131 κ.ἑ.
5. Βλ. Ὅμ. Ἰλ. Θ 185, Ψ 346.
6. Βλ. Ἀπολλοδ. Β 21 κ.ἑ.

Θὰ προέτεινον καὶ τὴν ἑξῆς διόρθωσιν: *καὶ* ***χεῖρε κινεῖ*** *καὶ λῆμα φρονικὸν* (= Δαναὸς πατὴρ κινεῖ σου τὰς χεῖρας καὶ τὸν φρονικὸν νοῦν), ἐὰν δὲν ἐλογίζετο ὡς τολμηρότερον παλαιογραφικὸν πραξικόπημα ἡ διόρθωσις τοῦ: *ει* (τῆς λέξεως ἐκείνη) διὰ τοῦ: *ι* καὶ τῆς καταλήξεως: *η* διὰ τῆς: ***ει,*** ὡς τῷ: κινεῖ προσήκει. Ὑπὲρ τῆς διορθώσεως ταύτης συνηγορεῖ ἀκουστικὴ περὶ ὁμοηχίας ἐντύπωσις *ΧΕΙΡ' ΕΚΕΙΝΗ* - ***ΧΕΙΡΕ ΚΙΝΕΙ.*** Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ θὰ ἔπρεπε τὸ σφάλμα νὰ δικαιολογηθῇ μᾶλλον ὡς προϊὸν τὸ μὲν ἐξ ἀντιγραφῆς τοῦ χωρίου καθ' ὑπαγόρευσιν καὶ οὐχὶ κατ' ὄψιν ἑτέρου χειρογράφου γενομένης, τὸ δὲ ἐκ παραισθήσεως τῆς τονικῆς μορφῆς τῆς λέξεως ***κινεῖ,*** ἅτινα οὐχὶ ἀσυνήθη εἶναι κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν τῶν χειρογράφων.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α. ΤΣΙΡΙΜΠΑΣ